

AFGESCHREVEN GEBOUW OF STATE OF THE ART?

Renovatie Wiebengacomplex getuigt van vakmanschap

Foto Joep Jacobs

Het College van Bestuur van de Hanzehogeschool was duidelijk: of we gaan weg uit het verouderde gebouw of we maken er iets moois van. Het rijksmonument was functioneel en technisch verouderd, akoestisch een ramp en qua lay-out een traditionele school met lange gangen en lokalen. De renovatie samen met een spectaculaire uitbreiding met een nieuw hart zorgen voor kwaliteit op alle niveaus, waaronder de akoestiek. Er gaat niets boven Groningen.

Schooldomein reisde af naar Groningen en sprak met architect Chris de Weijer van DP6, locatie coördinator Willem Bolhuis van de Hanzehogeschool, adviseur Bouwfysica en Akoestiek Bert Vrijhof van DGMR en Guus Klamerek van . Chris: "Het monumentale

Wiebengacomplex is in 1922 ontworpen door Jan Gerko Wiebenga, die in dat jaar directeur van de School voor Nijverheidsonderwijs in Groningen werd. Het gebouw ademt de sfeer van de Nieuwe Zakelijkheid en is één van de oudste voorbeelden van het Nieuwe Bouwen in Nederland. Het voor ▶

die tijd innovatieve skelet van gewapend beton maakte een vrije indeling van de plattegrond en een transparante gevelindeling mogelijk. Het complex is ooit gebouwd als twee gebouwen, waarbij de toenmalige MTS en ambachtsschool met de ruggen tegen elkaar stonden; het begrip doorgaande leerlijn kende men toen nog niet. In het middengebied lagen de werkplaatsen, die in de loop van de tijd verdwenen zijn. De school is nu vanuit de Hanzehogeschool in gebruik als Academie voor Gezondheidsstudies en de Academie voor Verpleegkunde.”

MEET AND GREET

Willem Bolhuis werkt al ruim 20 jaar als locatie-coördinator in het oude gebouw: “Wat opvalt is vooral de omslag van eigen gebruik naar flexibel werken. Vooral voor de langer zittende docenten was het een omslag in werken; het credo was dat de ruimte vooral naar het onderwijs moest gaan en niet naar ondersteunende functies. De nieuwe flexibele werkplekken zijn volgens de norm ingericht, maar er zijn geen eigen kamers meer. Het gaat nog verder: vroeger bestelden docenten de boeken die ze nodig hadden; nu wordt centraal besteld en de boeken gedeeld. Dat is natuurlijk wel even wennen. Eerder konden studenten docenten makkelijk opzoeken, dat werkt nu anders. Er is meer contact via mail en er zijn *meet and greet afspraken* tussen docent en student. Vooral het e-gedeelte als het nieuwe hart van het gebouw presteert fantastisch en sluit mooi aan op de kantine en de verschillende skills-labs. Je kunt er rustig werken en studenten maken er graag gebruik van. Het mooie van de renovatie is ook dat alles in de oude staat is teruggebracht. Daarbij zijn de gevels gerenoveerd, is dubbel glas en led verlichting aangebracht en is de oude hoofdingang ook weer entree geworden, waar nu ook ons nieuwe service center ligt. Ik waardeer de bouwprestatie nu zeker met een 9.”

TORENHOGHE AMBITIES

Bert Vrijhof van DGMR: “Er lagen torenhoge ambities, terwijl zo’n monument ook beperkingen oplegt; je mag niet teveel aan de buitenkant doen en de ornamenten moeten zichtbaar blijven of juist weer terugkomen. Het gebouw stelde ons voor installatietechnische problemen en de vraag was of we dat bouwfysisch of installatietechnisch moesten aanvliegen. Uiteindelijk lag de oplossing in *climotion*. Dat is een luchtbehandelingsinstallatie, die via slimme, energiebesparende software wordt aangestuurd. Het natuurlijke basisprincipe dat koudere lucht naar beneden gaat, treedt bij toepassing van deze installaties niet op. Daardoor kunnen de nadelige invloeden, van een minder geïsoleerde gevel op het klimaat, worden opgevangen. Betonkolommen die van binnen naar buiten doorlopen

vlnr Willem Bolhuis, Guus Klamerek, Bert Vrijhof

Foto Gerard van Beek

kunnen in een monument nu eenmaal niet ingepakt worden en stalen kozijnen met een dergelijke hoogte blijven ook met dubbel glas te koud. Alle relevante waarden in een ruimte worden nauwkeurig gemeten waardoor precies de juiste hoeveelheid verwarmde of gekoelde lucht bepaald kan worden en de juiste luchtdruk in een ruimte kan ontstaan.” Willem knikt: “In het oude gebouw kon de temperatuur in de zomer hoog oplopen en was het in de winter te koud; nu ligt de gemiddelde temperatuur op 21 graden.”

SKILLS LABS

DP6 architectuurstudio en BiermanHenket tekenden voor de renovatie en de flexibel indeelbare uitbreiding. Chris: “Op de plot van het voormalige werkplaatsencomplex hebben we een nieuw gebouwdeel

Foto Joep Jacobs

Foto Gerard van Beek

PROJECTINFORMATIE

Project

Nieuwbouw en renovatie monumentaal hogeschoolgebouw

Opdrachtgever

Hanzehogeschool, Groningen

Oplevering

2017

Architect

DP6 architectuurstudio en BiermanHenket

Aannemer

Geveke Bouw, Groningen

Akoestiek

Ecophon

Modulaire Lichtstraten

VELUX

Bouwfysisch adviseur

DGMR

Oppervlakte (BVO)

20.025 m²

gemaakt en verbonden met bestaande vleugels zodat het als één gebouw wordt ervaren. Hier ligt het nieuwe hart van het Wiebengacomplex, dat vanuit de verschillende ingangen bereikbaar is. Het is een studielandschap, met veel daglicht, waar je direct de praktijk ervaart. Je ziet een intensive care ruimte, ruimten waar aan praktijkopgaven wordt gewerkt, het audiologisch laboratorium en de fitnessruimte. Vroeger waren die ruimten weggestopt; nu staat de beleving van de leeromgeving steeds meer centraal. De uitbreiding stimuleert het samenwerken in 'skills labs' op een centrale plek in het complex. Het nieuwe hart creëert korte lijnen naar de werkomgevingen in de bestaande vleugels en toont het samenwerken over de hele breedte van de zorgketen."

"Het mooie is dat door het hele gebouw verschillende akoestische oplossingen zijn toegepast, maar het totale beeld mooi en eenduidig is."

AKOESTISCHE OPGAVE

Chris verder: "We hebben dit project integraal ontworpen en zaten al vroeg in het proces met de leveranciers aan tafel. Bij de uitvoering hebben we proefopstellingen gemaakt om te laten zien hoe de armaturen en roosters in het gebouw zitten; de akoestische marges in zo'n monument zijn beperkt dus moet je met gevoel ingrijpen. Per ruimte hebben we bekeken wat nodig was en wat de meest passende akoestische oplossing was. Soms hebben we verbeterd of aangevuld en vaak zijn er nieuwe akoestische plafonddelen toegepast. Met name het geluid in de gangen en de aangrenzende lokalen van gebouwdeel A was hard met een enorme nagalm. In het zanglokaal en de ruimten voor audiologisch onderzoek en logopedie gelden hogere eisen qua spraakverstaanbaarheid en nagalm." Guus Klamerek van Ecophon: "We hebben een brede range in oplossingen toegepast. In het oude gebouw is veelal een hoogwaardig verdekt uitneembaar paneel toegepast, de Ecophon Focus Ds. De pluspunten van dit systeem zijn dat de profielen niet in zicht zijn en het plafond toch volledig toegankelijk is voor onderhoud en dergelijke. Voor de grotere ruimtes zoals de collegezalen en het studielandschap is gekozen voor Ecophon Gedina E (doorzak) met een formaat 1.20 bij 1.20 m. Het mooie is dat door het hele gebouw verschillende oplossingen zijn gekozen, maar het totale beeld eenduidig is. Bijzonder zijn ook de akoestische oplossingen bij de modulaire lichtstraten van VELUX in het atrium. De opstaande wanden van de lichtstraten zijn extra hoog gemaakt en voorzien van Ecophon Focus Ds panelen. Je hebt het idee dat er geen plafond is vanwege de lichtstraten, maar er zit een gigantisch oppervlak aan absorptiemateriaal in. Het geluid in het hart van het gebouw is daardoor erg aangenaam. Dat is een unieke oplossing in een hoge en levendige ruimte waar studenten elkaar ontmoeten."

AARDBEVINGSBESTENDIG BOUWEN

Chris: "Toen wij begonnen met ontwerpen bestond het aardbevingsbestendig bouwen nog niet. Tot we ter plekke getuige waren van een lichte aardbeving. Naar aanleiding daarvan heeft de Hanzehogeschool besloten om alle gebouwen aardbevingsbestendig te maken. De nieuwbouw is één van de eerste aardbevingsbestendige gebouwen in Nederland. Betonnen kolommen en stalen 'slender walls' bieden een sterke, maar flexibele constructie. De composiet gevel kan sterke vervormingen opnemen, waardoor het gebouw een uitslag van 20 centimeter kan opvangen. Het totale complex is uitgewerkt in een BIM-model, dat bij het toekomstige beheer ook wordt gebruikt. Om een betrouwbaar model te krijgen is de bestaande situatie met een 'point cloud' ingescand. Dat maakt het ook een uniek project." ◀

▶ Kijk voor meer informatie op ecophon.nl.